

15-Й ФІЛОЛОГІЧНИЙ СЕМІНАР

Інтерес до стильового прочитання мистецтва сягає сивої давнини (з античних часів відомі дорійські, іонійські, корінфські стилі), але нового дихання цій проблемі надав лише модернізм із його запереченням функціональної та утвердженням естетичної цінності мистецтва. А яких творців цікавлять сьгодні стилі, напрями й течії в художній творчості? Чи це лише предмет міркувань для критиків і теоретиків літератури? Відповіді на такі питання пробували учасники 15-го філологічного семінару "Теоретичні й методологічні проблеми літературознавства", які 28 травня ц. р. зібралися в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Серед організаторів семінару були також Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, україністи з Ягеллонського та Ольштинського університетів (Польща), а також викладачі літератури, аспіранти й докторанти з різних навчальних закладів України. Їхні доповіді на семінарі присвячувалися і класичній, і сучасній літературі. В одних випадках це був погляд на стильове обличчя творчості в епоху бароко, в інших – модерністський зріз літератури ближчого до нас ХХ століття, ще в інших – характеристика найновіших, постмодерних творів, з якими прийшли до читача письменники наймолодшого покоління.

Вступне слово наукового керівника семінару професора *М. Наєнка* стосувалося найзагальніших питань у розумінні стилю чи напрямку, а також виявив їх у літературі різних періодів, зокрема в сучасному літпроцесі. Професор *Я. Поліщук* (Ягеллонський університет) запропонував одну з можливих дефініцій художнього напрямку ХХІ століття (автентизм), а професор *А. Ткаченко* (Київський університет) говорив, що всілякі-ізми дуже сковують творчу особистість кожного митця. Стильову карту слов'янського фольклору аналізувала доцент *Я. Конєва* (Ольштинський університет); про літературний напрям бароко в т. зв. "шкільному літературознавстві" йшлося в доповіді доцента *Л. Неживої* з Переяслава-Хмельницького. Предметом пильної уваги став "молодечий романтизм" драматургії І. Франка в доповіді доцента *Р. Козлова* з Луганська, а докторантка з Бердянська *О. Колінько* зосередилась на особливостях стилю в модерній новелі межі ХІХ-ХХ століть. Ґрунтовною виявилася характеристика інтертекстуальності як стильової ознаки сучасного українського роману (професор *Н. Бернадська* з Київського університету) та неореалізму в літературознавстві і критичі (доцент *Л. Рева* з Ізмаїльського педуніверситету). Не залишилися поза увагою доповіді докторантки Луганського педуніверситету *Т. Вірченко* ("Специфічність художнього конфлікту як ознака манери драматурга в переходову добу"), доцентки Тернопільського педуніверситету *С. Філоненко* ("Контекст читабельності" і проблема стилю масової літератури"), аспіранта Київського університету *В. Левицького* ("Міський текст як "міський стиль": проблема визначення та сприйняття").

Дискусійні моменти під час обговорення доповідей найчастіше виникали в поглядах на "умовність" стильових характеристик творчості, поділ художніх текстів на "міські" чи "сільські", спробу означити стиль сучасної творчості як тільки "автентичний" та "заперечення" будь-якого стилю кожною творчою особистістю. Малось на увазі, що стильова ознака творчості обов'язково має передбачати розгляд індивідуальних манер кожного митця, які, бува, не завжди "вкладаються" в домінуючі стилі певної епохи, певного художнього напрямку. Консенсус досягався лише в одному: такі питання потребують обов'язкового осмислення критиками й теоретиками літератури, бо без нього дискомфортно почуватимуться не лише письменники, а й дослідники літератури і т. зв. масовий читач. "Важко працювати без критики... трудно йти у темряві, навропацки, не відаючи, що даєш: зерно чи полузу?" – писав М. Коцюбинський.

На завершення роботи семінару обговорено питання його формату й часу проведення. Висловлювалися пропозиції, що слід повернутися до грудневої пори, найпродуктивнішої та найзручнішої для таких заходів. Тематика семінарів, як здається, теж потребує деякого уточнення – розширення чи поглиблення. 15-й семінар показав, що тема "Теоретичні й методологічні проблеми літературознавства" стала вже для літературознавства завузькою і в певному розумінні – навіть вичерпаною. Новий варіант її можна буде запропонувати в процесі підготовки 16-го семінару, який (орієнтовно) відбудеться в грудні 2012 року.

Світлана Селіверстова
м. Київ

Отримано 1 серпня 2011 р.